

Monumentnummer*: 506346

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **14 januari 1997**
Kadaster deel/nr **82837/62**

Woonplaats* **Zwartsluis**   *Gemeente** **Zwartewaterland**   *Provincie** **Overijssel**

Locatiennaam **Zwartsluis**   *Locatieomschrijving*

Kadastrale gemeente* **Zwartsluis**   *Sectie** **D**   *Kadastraal object**   *Appartement aanduiding*   *Grondperceel* **155**

Omschrijving**

Inleiding

De Doopsgezinde kerk is in 1842 gebouwd ter vervanging van het Doopsgezinde vluchtkerkje achter het Klein Lageland en is, evenals de overige bebouwing aan het Buitenkwartier, gesitueerd op de hellingen van de oude dijk naar Vollenhove.

Omschrijving

Het betreft een vanuit een rechthoekige plattegrond, uit handvormsteen opgetrokken vermaning onder een met Hollandse pannen gedekt zadeldak. Het op straatniveau gelegen zaalkerkje heeft een symmetrische voorgevel met originele vleugeldeuren onder een gebogen kalf en een bovenlicht met radiale roedenverdeling binnen een omlijsting met kroonlijst. Aan weerszijden van de entree is de gevel voorzien van een gietijzeren spitsboogvenster. Boven de entree is een gevelsteen geplaatst, waarin onder meer het bouwjaar van de kerk staat vermeld. De geveltop heeft een uitkragende dakaanzet en een geprofileerde dekljist, die beide van recentere datum (ca. 1900) zijn, alsmede een waterlijst en een tuit met baarddecoratie van stucwerk. De zijgevels van de kerk zijn voorzien van gietijzeren spitsboogvensters. De achterzijde van het gebouwtje bevindt zich aan de dijkvoet en heeft daar een extra bouwlaag met onder meer twee met pleister ingevulde, blinde spitsboogvensters. De ruimten in deze onderverdieping hebben geen directe verbinding met de kerk en worden onder meer gebruikt voor opslag.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De vermaning is nog voorzien van een gaaf, symmetrisch ingedeeld interieur. Een houten tochtportaal met getoogde dubbele binnendeur met profiellijst draagt een klein balkon met balustrade. Hierin zit nog wel een hek, maar een trap ontbreekt. De muren van het kerkje zijn gestuct en voorzien van een houten lambris. De zuidelijke kopgevel met de entree heeft een vensterbank onder één van de vensters.

De zijgevels zijn beide geled door middel van twee halfzuilen met entasis en composietkapitelen op een basement van gemarmerd hout.

De preekstoel is geplaatst op een verhoogd gedeelte van de houten vloer en staat tegen de noordelijke kopgevel, waarin zich twee blinde spitsboogvensters met trekstang bevinden. De preekstoel heeft een zeszijdige kuip met profiellijsten en een met velours beklede, uitkragende profiellijst met franje, waarvan ook de houten lessenaar is voorzien. De preekstoel is door middel van een bruin geverfd muurvlak met aan weerszijden een houten pilaster met fantasiekapiteeltje verbonden met de gedecoreerde achthoekige luifel. In de hoeken staan gesloten, gebogen banken voor de ouderlingen en diakenen. Het links van de preekstoel geplaatste trapje met bolbekroning op de trappaal is bereikbaar via een hekje, dat ook de toegang naar de linker hoekbank vormt.

Op de kop van de rechter bank is een houten lessenaar geplaatst.

In de hoeken hangen gesneden liedborden met zware geprofileerde kroonlijst, waarop onder meer een kroon en een schild. Op de linker een dubbele, gespiegelde "R" en op de rechter een entrelac motief van gevlochten letters.

Ter hoogte van de dakvoet kraagt de kap naar binnen en is daar voorzien van houten cassettes aan de onderzijde en van een brede rand, die is versierd met doorlopende stucversieringen in gestileerde florale motieven. Het kerkje heeft een gestuct tongewelf met trekstangen en stucdecoraties. In de de kerk staan twee korte rijen eenvoudige houten banken, waarvan de achterste in de rug zijn voorzien van een koperen geldtrechtertje.

Waardering

De vermaning is een vrij eenvoudig, maar interessant voorbeeld van 19e-eeuwse kerkelijke bouwkunst en derhalve van architectuur- en cultuur-historische waarde, die wordt vergroot door de gaafheid van het interieur.

Het pand is bovendien belangrijk als één van de oudste nog bestaande onderdelen van de grotendeels gesloten dijkbebouwing van het Buitenkwartier, waardoor het tevens grote ensemblewaarde heeft.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument